

KURSPLAN

FORBEREDENDE MODUL

ALARMSENTRALOPERATØR

Foto: Morten Ovesen

Fastsatt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap 17.10.2018

Innhold

Revisjonslogg	3
1. Bakgrunn for modulen	4
2. Modulens plass i opplæringsstrukturen	4
3. Modulens varighet, opptakskrav og målgruppe	4
4. Modulens hovedmål	4
5. Modulens oppbygging	5
Fag- og tidedelingen i modulen	5
Begrepsbruk i kursplanene	6
6. Hovedområder	7
6.1 Administrative forhold	7
1.1 Kursåpning 4 timer	7
1.2 Kursavslutning 4 timer	7
2. Organisering av beredskap	7
2.1 Beredskapsorganisering 12 timer	7
2.2 Utrykningsledelse 20 timer	8
2.3 Overordnet innsatsledelse 8 timer	8
3. Brann- og redningsfaglige emner	8
3.1 Farlige stoffer og CBRNE 24 timer	8
3.2.1 Objektsyn 16 timer	9
3.3 Brannfysikk og brannkjemi 20 timer	9
3.4 Slukkemidler og vannforsyning 4 timer	9
3.5 Røyk- og kjemikaliedykking 4 timer	9
3.6 Trafikkulykker 12 timer	10
3.7 Andre redningsinnsatser 8 timer	10
7. Arbeidsformer	10
8. Vurdering	10
9. Litteratur	11
10. Andre forhold	11

Revisjonslogg

Revisjonsloggen gir oversikt over alle versjoner av dette dokumentet.

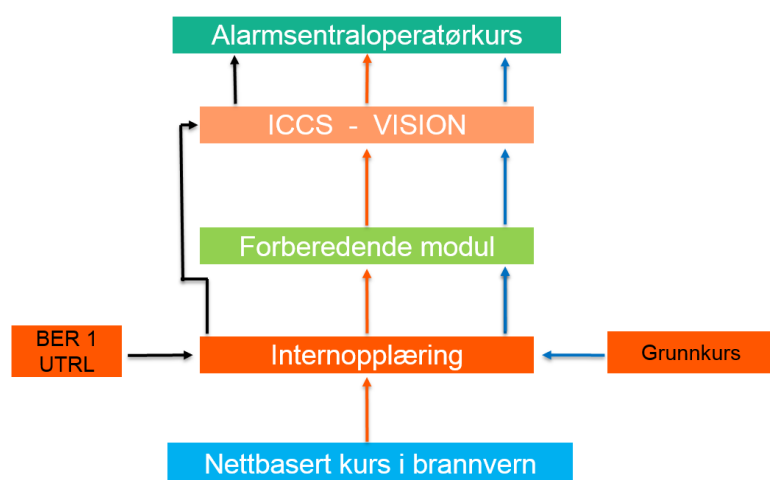
Versjon Nr	Emne, endringer (Henvis til dok./kap./sider. Beskriv endringen)	Utført av	Dato
	Vurdering, endret fra 60% til 50% for å få bestått.	Bjørg Steinsvik	
1_0_1_2017	Lagt inn ny figur på side 4	Bjørg Steinsvik	Des. 2017
1_0_2-2018	Små justeringer. Sendt til gk i DSB	Bjørg Steinsvik	Okt. 2018
1_0_3-2018	Godkjent av DSB	Bjørg Steinsvik	17.10.2018
1_0_3-2018	Justert feil nummerering under Brann- og redningsfaglige emner	Bjørg Steinsvik	09.11.2018

1. Bakgrunn for modulen

Oppgavene til operatørene på nødalarmcentralene er under utvikling, og samlokalisering av sentraler er iverksatt. Kvalifikasjonskravene i Dimensjoneringsforskriften er ikke lenger i samsvar med kompetansebehov, krav og forventninger til arbeidet ved nødalarmcentralene. BER-1 ble gjennomført for siste gang våren 2015. Det er ønskelig å utvide alarmcentralenes rekrutteringsgrunnlag fra andre typer utdanning og erfaring. Dispensasjonsbestemmelsen brukes i altfor stor grad. Det er derfor mange grunner til at det har vært nødvendig å gjennomgå og oppdatere kursplanene for operatørene.

2. Modulens plass i opplæringsstrukturen

Det er enighet mellom DSB og Norges brannskole om at det nå må lages en forberedende modul for alarmcentraloperatører som skal erstatte kravet om GRK og BER-1 for de som ikke har dette. Modulen har til hensikt å gi elever med liten bakgrunn innenfor brann og redning kunnskap på utrykningsledernivå, men gjennomføring av modulen kvalifiserer ikke til utøvelse av funksjonen som utrykningsleder. Modulen vil være rettet mot **kompetansebehovet** til operatører på 110-sentraler. Modulen kan tas parallelt med internopplæringen, og når både internopplæring og forberedende modul er gjennomført og bestått, kan eleven starte på Kurs for alarmcentraloperatør.

3 ulike løp fram til opptak på alarmsentraloperatørkurset.

Opplæring i ICCS og Vision er ikke en del av alarmsentraloperatør opplæringen. Denne opplæringen vil ivaretas, etter behov, av brannskolen gjennom kurs ved JKØ i Stavern. For mer info, se kursplan for ICCS og VISION på nbsk.no

3. Modulens varighet, opptakskrav og målgruppe

Modulen vil ha en **varighet** på 4 uker.

Opptakskravet er gjennomført og bestått Nettbasert kurs i brannvern og påbegynt Internopplæring for alarmcentraloperatør.

Målgruppe er de som skal jobbe på en alarmcentral og har liten eller ingen formalkompetanse innenfor brann- og redningsfaget.

4. Modulens hovedmål

Modulen skal gi eleven gode kunnskaper om brann- og redningsfaglige emner slik at de til enhver tid kan handle fagkompetent i kommunikasjonen med den som melder ulykke, ved mottak og registrering av nødmeldinger, alarmering av mannskaper og kommunikasjon med innsatsstyrkene.

5. Modulens oppbygging

Fag- og timefordelingen i modulen

Fagområde	Emne nr.	Emne	Timer
1. Administrative forhold	1.1	Kursåpning	4
	1.2	Skriftlig eksamen	4
	1.3	Kursavslutning	4
		Sum timer	12
2. Organisering av beredskapen	2.1	Beredskapsorganisering	12
	2.2	Utrykningsledelse	20
	2.3	Overordnet innsatsledelse	8
		Sum timer	40
3. Brann- og redningsfaglige emner	3.1	Farlige stoffer - CBRNe	24
	3.2	Brannvesenets forebyggende oppgaver	8
	3.2.1	Objektsyn	16
	3.3	Brannfysikk og brannkjemi	20
	3.4	Slokkemidler og vannforsyning	4
	3.5	Røyk- og kjemikaliedykking	4
	3.6	Trafikkulykker	12
	3.7	Andre redningsinnsatser	16
		Sum timer	104
	Sum timer totalt	156	
	Hvorav 40 timer observasjon av praktiske øvelser		

Begrepsbruk i kursplanene

Mål og læringsutbytte er formulert med bakgrunn i begrep hentet fra tabellene nedenfor.

Kunnskapsmål

	Nivå	Innebærer	Eks. på handlingsverb
Høyeste nivå	Anvende	Å kunne finne ut hvilke regler eller bestemmelser som har gyldighet i tilfellet, for deretter å kjenne, forstå og anvende begrep, regler og bestemmelser i lys av bruken i det enkelte tilfelle. Løse problemer – foreta logiske vurderinger	Vurdere, diskutere, avgjøre, beslutte, overveie, bedømme, relatere, produsere, skape, endre, utforme, modifisere, utvikle, organisere, formulere,
Mellomnivå	Forstå	Å oppfatte en informasjon så godt at den kan forklares, utdypes og ha oversikt overfølgene og resultatene samt kunne trekke videre slutninger. Informasjon skal kunne gjenfortelles.	Skille mellom, identifisere, klassifisere, gjenkjenne, generalisere, sette i sammenheng, velge, omstrukturere
Laveste nivå	Vite	Å kunne huske og gjenkjenne eksempler, faktiske forhold, metoder og alminnelige forhold. Innebærer det første steget av forståelse.	Oversette, gjengi med egne ord, illustrere, presentere, gjenta, skille mellom, forklare, demonstrere, kjenne til, beskrive

Ferdighetsmål

	Nivå	Innebærer
Høyeste nivå	Beherske	Å kunne gjennomføre handlinger fullkomment hvor hensyn er tatt til hurtighet og presisjon. Selv ved kompliserende og distraherende forhold velge raskeste og mest nøyaktige måte å gjennomføre handlingen på. Dette innebærer en viss automatikk og at man er godt drillet.
Mellom nivå	Selvstendig utføre	Å gjennomføre handlinger selvstendig uten tidspress og kompliserende forhold. På kommando, tegn, signal eller etter eget initiativ. Uten veiledning. Det stilles krav til utførelsen.
Laveste nivå	Under ledelse	Å gjennomføre handlinger under veiledning (evt ved eller etter visning). Trening har startet, men man trenger støtte. Eleven vil etter hvert selv, under kontroll, å lage og gjennomføre et handlingsmål.

6. Hovedområder

Hovedområdene i opplæringen er delt inn i 3 fagområder. Det er lagt vekt på god progresjon innenfor de ulike fagområdene. Rekkefølgen på fagområdene er gjennomtenkte og hensiktsmessige, og en systematisk og gradvis tilegnelse av kompetanse framgår av fag – og timefordelingen som følger.

6.1 Administrative forhold

Administrative forhold inkluderer rammene for oppstarten og avslutningen ved gjennomføring av opplæring i denne kursplanen.

1.1 Kursåpning 4 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal forberedes til gjennomføring av kurs

Læringsutbytter

- Kort presentasjon av eleven og instruktørene
- Administrative forhold
- Forventninger
- Kursplan og timeplan
- Ansvar for egen læring og refleksjoner
- Krav til bestått modul

1.2 Kursavslutning 4 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal vurdere eget læringsutbyttet og foreta kursevaluering

Læringsutbytter

- Elevens læringsutbytte
- Kursevaluering
- Uketest og skriftlig eksamen

2. Organisering av beredskap

2.1 Beredskapsorganisering 12 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal forstå hvordan brannvesenet er organisert og brannvesenets og alarmsentralens plass i den nasjonale beredskapsorganiseringen.

Læringsutbytter:

Eleven skal:

- vite om kommunal beredskapsplikt og brannvesenets plassering i denne
- forstå Dimensjoneringsforskriftens betydning for etablering av beredskap og vaktordninger
- forstå beredskapsprinsippene
- forstå den norske redningstjenesten og brannvesenets plass i denne
- forstå ledelse av ulike typer hendelser
- vite om enhetlig ledelsessystem (ELS), herunder hvilke ledelsesfunksjoner, roller, oppgaver og ansvar de enkelte har

2.2 Utrykningsledelse

20 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal forstå rollen og oppgavene til utrykningsleder og fagleder brann og hvordan et brann- og skadested organiseres.

Læringsutbytter:

Eleven skal:

- forstå prinsippene for organisering av et brann- og skadested
- vite om OBBO som beslutningsverktøy
- forstå aktuelle faktorer som ligger til grunn for å fastsette mål og taktisk plan for aktuelle hendelser
- vite om utrykningsleders ansvar for å ivareta HMS

2.3 Overordnet innsatsledelse

8 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal vite om hvilke arbeidsoppgaver som er tillagt overordnet innsatsledelse, samt grunnprinsippene for hvordan dette organiseres.

Læringsutbytter

Eleven skal vite om:

- overordnet innsatsledelse, herunder hvilke fullmakter som foreligger når man skal lede en innsats på overordnet nivå
- brannvesenets muligheter for å utnytte ulike eksterne ressurser som for eksempel industrivernet, Kystverket, Forsvaret mv.
- forventninger til brannvesenet ved bekjempelse av ulike hendelser
- fagleders ansvars- og myndighetsområde

3. Brann- og redningsfaglige emner

3.1 Farlige stoffer og CBRNE

24 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal forstå fagområdet farlige stoffer for å kunne veilede og støtte ved hendelser tilknyttet fagområdet.

Læringsutbytter:

Eleven skal:

- vite om ADR/RID/IMDG, landtransportforskriften samt grensesnittet til andre myndigheter som Kystverket, Fylkesmannen, politiet, RVK m.fl.
- forstå organisering og håndtering av hendelser med farlige stoffer og CBRNe, herunder informasjonsinnhenting, målsetting, strategi, taktikk og teknikk.
- vite om identifisering og håndtering av farlige stoffer og CBRNe

3.2 Brannvesenets forebyggende oppgaver

16 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal vite om forebyggende oppgaver og kunne veilede innringer i å benytte branntekniske og konstruksjonsmessige tiltak

Læringsutbytter

Eleven skal vite om:

- tilsynsformer, informasjon og motivasjonskampanjer, feiing og tilsyn m.v.
- lover og forskrifter, nye og gamle med virkeområde.
- branntekniske og konstruksjonsmessige installasjoner, herunder passive og aktive tiltak
- krav for tilrettelegging for rednings- og slokkemannskap for innsats i byggverk

3.2.1 Objektsyn

16 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal forstå hensikten med at brannvesenet går objektsyn, samt forstå bruk av innsatsplan og objektplan.

Læringsutbytter:

Eleven skal:

- forstå nytteverdien av å gjennomføre objektsyn
- vite om grunnprinsippene for planlegging og gjennomføring av objektsyn
- under ledelse gå objektsyn på enkelt bygg
- forstå oppbygging og innhold av en innsatsplan og objektplan
- forstå nytten av informasjon fra en innsatsplan i forbindelse med planlegging og gjennomføring av en innsats

3.3 Brannfysikk og brannkjemi

20 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal vite om brann tekniske og fysiske begreper samt kunne anvende kunnskapen til situasjonsbedømmelse, ivaretagelse av sikkerhet og valg av teknikk ved innsats.

Læringsutbytter

Eleven skal vite om:

- relevante brannkjemiske og brann fysiske begrep
- røyken og dens egenskaper, herunder røykspredning, skorsteinseffekt, trykk, vindkrefter m.v.
- ventilering, prinsipp og virkning, både naturlig og mekanisk
- brann og brannutvikling for å kunne tolke brannbildet
- vurdere brannrisiko ifm. ulike typer materialer mht. utvidelse, bøyelighet mm.

3.4 Slukkemidler og vannforsyning

4 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal vite om valg og bruk av slukkemidler og slukketeknikker, samt tilrettelegging av vannforsyning.

Læringsutbytter

Eleven skal vite om:

- prinsippene for slukking av branner knyttet opp mot brannfysikk og brannkjemi
- vannforsyning
- vann som slukkemiddel med fokus på brensels- og ventilasjonsstyrte branner, bruksområder, direkte- og indirekte slukkemetoder m.v.
- andre slukkemidler (herunder skum, pulver, inerte gasser m.v.) og slukkemetoder (herunder slukkespyd, skjærslukker mv.)
- automatiske slukkeanlegg

3.5 Røyk- og kjemikaliedykking

4 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal vite om og få grunnleggende kunnskaper om hvordan røyk- og kjemikaliedykking organiseres og utføres, samt hvilke taktiske disposisjoner som gjøres på vei til skadestedet og under slokkeinnsatsen.

Læringsutbytter

Eleven skal:

- vite om røyk- og kjemikaliedykkerveiledningen, herunder:
  - bestemmelser som omhandler og betinger røyk- og kjemikaliedykking, herunder risikovurdering (sikker-jobb-analyse)
  - ulike innsatsnivåer
  - formålet med røyk og kjemikaliedykking
  - innsatsmål

3.6 Trafikkulykker

12 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal vite om og få grunnleggende kunnskap om hvordan arbeidet på et ulykkessted organiseres og utføres, samt brannvesenets ulike behov for ressurser ved denne type hendelser.

Læringsutbytter

Eleven skal vite om:

- sikring av skadested
- prinsippene innen hurtigfrigjøring
- ulike skadested og skadepotensiale
- potensielle farer på et skadested
- ulike kjøretøytyper og utfordringer rundt dette.
- brannbelastning og farer ved ulike energikilder

3.7 Andre redningsinnsatser

8 timer

Målet med opplæringen er at eleven skal vite om muligheter, farer og begrensninger ved ulike typer hendelser.

Læringsutbytter

Eleven skal vite om:

- redningsfaglige emner (som f. eks. urban tauredning, overflateredning, båtbrann, tunnelbrann, arbeidsulykker, sammenraste bygninger, ras, skred, klimaskapte hendelser, dyreoppdrag ol.)
- utstyr som benyttes ved ulike typer redningsinnsatser
- bistandsoppdrag for politi og helse

7. Arbeidsformer

Kurset har en hensiktsmessig fordeling mellom teori og praksis ved bl.a. bruk av selvstudie, forelesninger, gruppearbeid og praktiske øvelser. Læringsprosessen frem mot kompetansemålet vil ta utgangspunkt i at læring hos eleven skjer gjennom aktivisering.

Fagområdene er i utgangspunktet bygd opp som selvstendige elementer. Det er samtidig klare sammenhenger mellom enkelte emner tilhørende i ulike fagområder. Kronologien i fagområdene fra 1-3, gir en pekepinn på forventet oppbygning/progresjon i kursgjennomføringen. Observasjon av praktiske øvelser.

8. Vurdering

Underveis er formålet med vurdering å veilede, motivere og utvikle eleven, og dessuten sikre at de når målene i opplæringen. Læringsutbyttene som er beskrevet i denne kursplanen danner utgangspunkt for eksamen.

Skriftlig eksamen etter endt modul vurderes med bestått ved minimum 50 % riktige svar.

Tildeling av kursbevis forutsetter maksimalt 15 % fravær.

9. Litteratur

- LOV-2002-06-14-20 Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) (2002-06-14)
- FOR-2002-06-26-729 Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen (2002-06-26)
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn*
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Forskrift om vern mot eksponering for kjemikalier på arbeidsplassen (kjemikalieforskriften)*.
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)*.
- LOV-2005-06-17-62 Arbeidsmiljøloven. Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). (2005-06-17)
- LOV-2011-06-25-45 Lov 25. juni 2010 nr 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Veiledning om enhetlig innsatsledelsessystem (EIS)*, 2009
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Veiledning om røyk- og kjemikaliedykking*
- Brann fysikk – fra teori til praksis av Guttorm Liebe
- Justis – og politidepartementet, *Håndbok for redningstjenesten*, 2008 (høring 2008)
- Justis – og politidepartementet, St. meld nr 22, *Samfunnssikkerhet – samvirke og samordning*, 2007-2008

Støttelitteratur:

- Politiets beredskapssystem dell1 (PBS1)
- Beslutningstaking i operative situasjoner (Foredrag av Bjørn Helge Johnsen)
- Beslutningstaking i operative settinger (PowerPoint-presentasjon ved Bjørn Helge Johnsen)
- Operativ psykologi (Kap 5, 6, 9 og 17)
- Justis – og politidepartementet, St. meld nr 22, *Samfunnssikkerhet – samvirke og samordning*, 2007-2008
- Veileder for mediahåndtering og kommunikasjon til bruk for IUA ved statlige aksjoner mot akutt forurensning (Kystverket oktober 2010)
- Håndbok i arbeid med samfunnssikkerhet, krise- og beredskapsplanlegging. Skrevet av Arve Meidell.
- Atomberedskap – sentral og regional organisering
- Stortingsmelding 29 Samfunnssikkerhet
- Informasjon om prosjektoppgave Beredskapsutdanning trinn 3 (Lesehefte)
- Taktikboken (En håndbok i hur man på ett scenariobaserat sätt genomför effektiva insatser vid brand i byggnad), Magnus Mattsson og Linus Eriksson (2015)
- Brann og bygg - bygningsteknisk forståelse og taktiske valg ved brann. (Guttorm Liebe / Lesehefte NBSK BER 3)
- Sivilbeskyttelsesloven - en praktisk og juridisk veileder av Erik Furevik
- Veiledning i mediehåndtering av Ole Geir Herland (Lesehefte NBSK 2015)

10. Andre forhold

Kursplanutvalget har bestått av

Bjørn Steinsvik (leder/NBSK), Knut Hansen (NBSK), Jan Eriksen (DSB/NBSK), Svend Robert Berthelsen (DSB), Ronny Langfjord (Salten brann IKS) 2, Espen Thommassen (Vestviken 110), Kjetil Grav (ABØ), Knut Halvorsen (OBRE 110), Kaj Hagberg (DSB/NBSK), Dorthe Månsson, (Politiet PHS), Øyvind Hansen (Rogaland brann og redning IKS)